

Ганна МОСКАЛЬЧУК

аспірантка кафедри української мови, Київський університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, Україна, 04053

ORCID: 0000-0002-6806-4954

h.moskalchuk@kubg.edu.ua

Бібліографічний опис статті: Москальчук, Г. (2022). Володимир Резанов – історик драматургії староукраїнської доби. *Folia Philologica*, 3, 61–67, doi: <https://doi.org/10.17721/fovia.philologica/2022/3/9>

ВОЛОДИМИР РЕЗАНОВ – ІСТОРИК ДРАМАТУРГІЇ СТАРОУКРАЇНСЬКОЇ ДОБИ

У статті визначено важливі факти наукової біографії та проаналізовано основні дослідження В. Резанова в контексті текстологічної роботи вченого-філолога. Акцентовано, що у своїх працях науковець послідовно звертається до теорії мистецтв, зокрема до середньовічних поетик, докладно аналізує взаємозв'язки між українською та західноєвропейською драмою. Великим здобутком дослідника є розробка усталеного жанрово-стилістичного підходу до аналізу шкільних драм. Простежено еволюцію наукової методології вченого: від теоретичних дослідницьких праць до збирання, накопичення та публікації віднайдених текстів, що зумовило багаторічну дискусію з В. Перетцом, яка в результаті виявила два принципи дослідження українського театрознавства: індуктивний (В. Перетц) і дедуктивний (В. Резанов). Узагальнено методологічні принципи, на які спирався науковець. Зокрема, методологічною основою його досліджень визначено порівняльно-історичне вивчення літератури, враховуючи історико-культурний і суспільний контекст. Виокремлено домінуючі методологічні принципи, якими керувався вчений (об'єкт і предмет, хронологічні межі, джерела, методи дослідження). Здійснено спробу обґрунтувати цінність багатомного видання «Драма українська. Старовинний театр український» як корпусу текстів для подальших досліджень у галузі філології. Проаналізовано наукові розвідки В. Резанова про староукраїнську містерію «Слово о збуреню пекла, егда Христось, от мертвых вставши пекло збурилъ» та великодню драму «Царство Натури Людской прелестію разоренное, благодатію же Христа паки составленное». Зроблено висновок про те, що опубліковані вченим давні драматичні тексти важливі не тільки для театрознавчої науки – вони є цінним лінгвістичним матеріалом, адже фіксують особливості староукраїнської мови у її живому розмовному варіанті. Опубліковані художні тексти також дозволяють простежити розвиток драматичних жанрів XVII–XVIII століть, визначити їхню художню специфіку. Наголошено на важливості удосконалення неопублікованої наукової спадщини В. Резанова шляхом її видання.

Ключові слова: Володимир Резанов, староукраїнська драма, порівняльно-історичне вивчення літератури, жанрово-стилістичний підхід, шкільна драма.

Hanna MOSKALCHUK

Postgraduate Student at the Department of Ukrainian Language, Borys Grinchenko Kyiv University, Bulvarno-Kudriavska str., 18/2, Kyiv, Ukraine, 04053

ORCID: 0000-0002-6806-4954

h.moskalchuk@kubg.edu.ua

To cite this article: Moskalchuk, H. (2022). Volodymyr Riezanov – history of dramaturgy of the Old Ukrainian age [Volodymyr Riezanov as the Old Ukrainian age drama historian]. *Folia Philologica*, 3, 61–67, doi: <https://doi.org/10.17721/fovia.philologica/2022/3/9>

VOLODYMYR RIEZANOV AS THE OLD UKRAINIAN AGE DRAMA HISTORIAN

The article outlines the main facts of the biography and analyzes V. Riezanov's research in the context of his textological work. It is emphasized that in his works the researcher consistently refers to the theory of arts, including the medieval

poetics, actively researches and describes the relationships between the Ukrainian and Western European drama. Great achievement is the development of an established genre-stylistic approach to the analysis of school dramas. The evolution of the scholar's methodology is traced: from theoretical studies to the collection, accumulation and publication of found texts, which led to years of discussions with V. Perets, which as a result revealed two principles of research in Ukrainian theater studies. Namely, (V. Perets) and deductive (V. Rieazanov). The methodological principles on which the scholar relied are summarized. In particular, the methodological basis of his research is the comparative and historical study of literature, taking into account the historical and cultural, and social context. It marks out the dominant methodological principles, which guided the scholar (object and subject, chronological boundaries, sources, methods of research). An attempt was made to substantiate the value of the multi-volume edition "Drama of Ukraine. Ancient Ukrainian Theatre" as a body of texts for further research in the field of philology. The scientific research on the ancient Ukrainian mystery "The Word about Harrowing of Hell, when the Christ Having Raised from Dead, Harrowed the Hell" and the Easter drama "The Kingdom of Human Nature by Seduction Destroyed, but Still of the Grace of Christ Made Up" have been analyzed. It was concluded that the ancient dramatic texts published by V. Rieazanov are important not only for theater studies, they are a valuable linguistic material, as they record the peculiarities of the Old Ukrainian language in its live colloquial expression. The published texts also allow tracing the development of dramatic genres of the 17–18 centuries determining their artistic character.

Key words: Volodymyr Rieazanov, old Ukrainian drama, research of historical sources, comparative and historical study of literature, genre and stylistic approach, school drama.

Вступ. Володимир Іванович Резанов – уродженець с. Любач (нині – Курська область), член-кореспондент Академії наук СРСР, розпочав своє наукове становлення з дослідження фольклору і етнографії Курської губернії, яке з часом переросло у зацікавлення давньою літературою в цілому. Переважна більшість праць періоду становлення В. Резанова як ученого стосуються російської літератури, зокрема докторська дисертація дослідника – «Из истории русской драмы. Школьные действия XVII–XVIII веков и театр иезуитов». До роботи вчений доклав два томи матеріалів, один з яких «Памятники русской драматическое литературы», на нашу думку, визначає методологію і подальших наукових розвідок дослідника.

До оцінки наукової діяльності В. Резанова зверталися як його сучасники – М. Возняк (робив спроби визначити завдання та методи істориків театру, мав питання до охоплення джерел В. Резановим), В. Перетц (критикував В. Резанова за те, що той «класифіцирує свій матеріал очень редко пускается в исследование, предпочитая поветствование», допускає «пересказ» замість «анализа» тощо (цит. за Бегунов, 1981), І. Франко (поділяв думку дослідника про витоки сценічного мистецтва від обрядового дійства), так і сучасні вчені – О. Клековкін (завдяки дослідженню полеміки В. Перетца та В. Резанова, зробив висновок про важливість праць останнього як синтетичного екскурсу в історію шкільного театру), А. Коржова (окреслила концепції історії театру й особливості застосованої В. Резановим методології дослідження сценічного мистецтва). Водно-

час у проаналізованих працях спостерігаємо тяжіння дослідників оцінити наукову спадщину В. Резанова з позицій їх значення у театрознавстві, натомість **актуальність статті** вбачаємо в необхідності акцентування значення текстологічної роботи вченого-філолога.

Мета статті – окреслити основні віхи дослідницької діяльності В. Резанова, узагальнити методологічні принципи, на які спирався вчений, визначити значення наукового доробку для усвідомлення розвитку староукраїнської мови та літератури; обґрунтувати цінність корпусу текстів, а саме багатотомного видання «Драма українська. Старовинний театр український» для сьогоденних досліджень у галузі історичної філології у цілому та історії української літературної мови зокрема.

Вивчення давніх текстів вимагає від їх дослідника вирішення багатьох текстологічних, лінгвістичних та історико-літературних питань. Дослідження В. Резанова є «найбільш правильним для відтворення цілісної картини такого художнього явища, як шкільний театр» (Софронова, 1981), адже, крім того, що вчений активно звертався до теорії мистецтв, зокрема до середньовічних поетик, він детально досліджував і описував взаємозв'язки спочатку між польською та російською, а пізніше – українською драмою. Великим здобутком В. Резанова також є викристалізований жанрово-стилістичний підхід до аналізу шкільних драм.

В. Резанов починає досліджувати стару українську драму в 1904 році, вивчаючи при цьому рукописи в архівах Ніжина, Києва, Петербурга, Москви, вчений звертається

також до приватних колекцій (Коржова, 2017). В. Резанов – один із ініціаторів дослідження української середньовічної літератури, спочатку вчений організовує аспірантський семінар у Ніжинському педагогічному інституті (нині – Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя), який досить швидко трансформується у науково-дослідницьку кафедру (1922–1930 рр.), де відбувається становлення наукової школи, у рамках якої з-під крила вченого виходить нове покоління дослідників у галузі української філології, серед яких – І. Миронець, І. Павловський, О. Пулін. Значення науково-дослідної кафедри складно переоцінити, С. Зозуля характеризує її як «специфічне явище в українській історіографії. З одного боку, вона була невід’ємною частиною мережі таких науково-дослідних установ, що постали в Радянській Україні внаслідок освітньої реформи 1922 року. З іншого боку – жодна інша з-поміж утворених тоді кафедр й інститутів не сполучала в собі подібної професійної «різновекторності»: співробітники ННДК здійснювали наукові дослідження з історії України, загальної (всесвітньої) історії, історіографії, джерелознавства, етнології, суспільствознавства, української та російської філології, педології, педагогіки, фізіології; науковою ж родзинкою були студії з антикознавства» (Зозуля, 2011: 388). Така всебічність українознавчих досліджень характеризує і науковий доробок самого В. Резанова, адже методологічною основою його досліджень є порівняльно-історичне вивчення літератури з урахуванням історико-культурного та суспільного контексту.

Окрім того, що В. Резанов виконує функції і наукового, і адміністративного керівника секції зарубіжної і російської літератури ННДК, цей період для вченого є досить плідним, зокрема дослідник упорядковує і видає багатомник «Драма українська. Старовинний театр український» та серію етюдів про новий театр, серед яких – «Литературные источники пьес Котляревского «Наталка Полтавка» и «Москаль-Волшебник» и пьесы В.П. Гоголя «Простак», «Леся Украинка, современность и античность: о драматической поэме «Кассандра», «К вопросу об украинской романтической драме: «Савва Чалый» и «Переяславская ночь» Иеремии Галки (Н. И. Костомарова)» та ін.

Вчений також продовжує вивчати російську літературу. Незважаючи на нову хвилю русифікації, початком якої у 1911 р. стала Постанова VII дворянського з’їзду в Москві про винятково російськомовну освіту і неприпустимість використання інших мов, аж до апогею у 1933 р. – телеграми Сталіна про припинення «українізації», В. Резанов у своїх дослідженнях заперечує теорію Тихонравова-Барсова про витoki давньої російської драми з часів скоморохів і церковних дійств. Натомість учений стверджує, що історія російської драми розвивалася завдяки зверненню до літературної та художньої традиції Західної Європи, зокрема через посередництво польсько-української драматургії (Бегунов, 1981: 199–200). Так, у працях «Из истории русской драмы. Школьные действия XVII–XVIII вв. и театр иезуитов», «К истории русской драмы. Поэтика М.-К Сарбевского по рукописям музея Чарторийских в Кракове», «К вопросу о старинной драме. Теория школьных декламаций по рукописным поэтикам» В. Резанов порівнює київські, польські та західноєвропейські поетики і робить висновок, що латинськомовні українські поетики створювалися за європейськими зразками.

Як стверджує А. Коржова, «пропагуючи культурно-історичний метод, єдиним науково обґрунтованим методом дослідження літератури вважав (В. Резанов) історичний метод, а історичну поетику – найвищим видом вивчення фактів словесності. Разом із тим він не відкидав і критику, завдання якої бачив у всесторонньому роз’ясненні твору» (Коржова, 2019: 172). Поступово вчений зосереджується на збиранні, накопиченні та публікації віднайдених текстів, натомість дослідницька частина суттєво скорочується. Публікуючи історичні джерела, В. Резанов ставить перед собою завдання, які умовно можна поділити на три групи: 1) опис: опис збережених документів, історична і жанрова атрибуція джерела на підставі аналізу історичних та історіографічних документів: «Шляхом аналізу та систематизації матеріалів я роблю спробу характеристики єзуїтського театру за час його розвитку з кінця XVI до першої половини XVIII століття» (Коржова, 2017: 324), «Шляхом аналізу та вивчення порівняно зі шкільною єзуїтською драмою та іншими факторами, що впливали на російський шкільний театр, висвітлити матеріал з точки зору джерел,

прототипів та ін., що зумовили виникнення того чи іншого пам'ятника цієї течії нашої драматичної літератури XVII–XVIII століть» (Коржова, 2017: 324); 2) порівняння: «Судити про відношення південно-руських шкільних дійств [...] до польського театру» (цит. за Коржова, 2017), зіставлення тексту драми з прозовим джерелом, визначення взаємозв'язку між теорією поетик та практикою драматургії; 3) визначення впливів і генези. Досліджуючи рукописну працю вченого «История русской критики» (Ніжинська філія державного архіву Чернігівської області. Ф. Р–7621. Оп. 1. Спр. 42. 375 с.), А. Коржова доходить висновку про те, що особливу роль Резанов відводив історичній (науковій) критиці, завдання якої – вивчати письменника «у зв'язку з тим середовищем, в якому він жив, розглядати, як відобразилась в його творах сучасна епоха, нація, клімат, раса, ідеї та розумові течії, суспільний устрій, політичні події, ті чи інші фактори соціального життя, характер, звички, схильності автора, його особисте життя» (Коржова, 2017: 324). Дослідження доробку автора надасть відповіді на питання «Що ним зроблено самим, в якому відношенні знаходиться до своїх попередників, чим їм зобов'язано, на якому тлі розвивалася його діяльність» (Коржова, 2017: 324), а «історична перспектива повинна явити досліджувану фігуру у належних умовах і в об'єктивному світлі, виявити з повною очевидністю усе її значення» (Коржова, 2017: 324).

Еволюцію наукової методології вченого дозволяє простежити одне з його критичних методологічних зауважень на працю І. Замотіна «Романтизм двадцатых годов XIX стол. в русской литературе»: «Випускаючи з перед очей загальну мету, одна із ланок якої досліджується в монографії, дослідник потрапляє у небезпеку, навіть витративши багато зусиль, зробити дуже мало для загальної справи, і зібравши великий матеріал з цього питання, але не поставивши завдання розробити цей матеріал таким чином, щоб ця робота слугувала завданням висвітлення й інших ланок, – такий дослідник потрапляє у небезпеку змусити свого наступника звертатися знову безпосередньо до матеріалу, оминаючи монографії [...] наукове значення такої монографії майже анулюється, адже воно не просуває вперед справи вивчення та пояснення культурного та літературного процесу, для чого

необхідне зіставлення різноманітних елементів для взаємного їх пояснення та висвітлення, для визначення їх взаємних відносин» (Резанов, 109: 1–2). Як бачимо, поступово В. Резанов сам відходить від описаного у відгуку принципу, що стало поштовхом до багаторічної дискусії з В. Перетцом, який відстоював вивчення літературних фактів (явищ) шляхом виокремлення конкретних питань (проблем), пропагував методологічну гнучкість. Натомість В. Резанов мав на меті створити синтетичну історію української середньовічної драми шляхом видання якнайбільшої кількості текстів. При цьому вчений майже не аналізує віднайдені тексти, відходить від якоїсь чіткої наукової концепції, здебільшого умовно окреслюючи основні етапи історії розвитку драматургії. До полеміки Резанова-Перетца долучалися інші історики театру, а згодом дискусія виявила два принципи дослідження українського театрознавства: від факту до узагальнення – індуктивний (В. Перетц, П. Рулін) і дедуктивний (В. Резанов, О. Кисіль) – залежність від традиції, ідеології тощо (Коржова, 2019; Перетц, 1928; Резанов, 1927).

Еволюція наукового підходу В. Резанова все ж дозволяє виокремити головні методологічні принципи, якими керувався вчений: 1) об'єкт і предмет дослідження. Вчений вивчає хронологічно віддалені тексти, які разом із тим тією чи тією мірою характеризують конкретні етапи розвитку історії драматургії та/або мають безпосередній вплив на становлення драматичних форм, жанрів тощо; 2) хронологічні межі дослідження. Часто вчений діє за принципом «один автор, один текст – одна робота». Разом із тим однотипні явища В. Резанов враховуючи широкий культурний контекст; 3) джерела. Вперше опубліковані самим дослідником історичні джерела (у т.ч. ті, які вважалися «нетрадиційними» – іконографія, ремарки); 4) методи дослідження. Дедуктивний – вчений схиляється до вивчення синтетичної історії, акцентуючи на відстеженні національного фактору, паралелей і впливів, гармонізації з європейським контекстом; 5) мета наукової діяльності. Накопичення верифікованого матеріалу, який є носієм історичної інформації, для його подальшого дослідження.

Варто окремо відзначити і те, що В. Резанов з 1923 р. був членом-кореспондентом АН СРСР, фактично це звання відкривало перед

вченим двері будь-якого університету, проте він продовжує роботу у рідному Ніжинському педагогічному інституті, продовжуючи середньовічні освітні традиції: «Українські братські школи мали науково виховати своїх учнів у дусі православ'я і тим певною мірою обмежити мандрівки української молоді «по світу» до шкіл польських та західноєвропейських. [...] Щоб піднести свою школу до рівня католицької й щодо деталей. Керівники навчальної справи намагалися були запровадити в побут учнів особливості, що приваблювали в школах інших вір: упорядковано, між іншим, виступи учнів з релігійно-драматичними декламаціями та співами в школі, у церкві й по інших місцях» (Резанов, 1926: 19). Активна залученість В. Резанова до освітнього процесу альма-матер, керівництво студентськими науковими гуртками дозволяють зробити висновок про далекоглядність поглядів вченого, його бажання не просто самоутвердитися у якості дослідника, а створити «базу» для подальших досліджень у т. ч. наступниками.

Внесок В. Резанова у філологічну науку складно переоцінити. Окрім того, що багатомне видання В. Резанова «Драма українська. Старовинний театр український» є цінним джерелом текстів староукраїнської доби для нашого дослідження, ми звертаємося ще і до теоретичних розвідок ученого, адже «вступні до кожного тому (випуску) розвідки – це досліди й аналіз над драмами з певної групи, а тексти опубліковано за оригінальними давніми рукописами. При кожному тексті – вказівки, за яким рукописом ту а чи іншу драму друкують. І допіру тоді, коли рукопис втрачено або здобути його для перевірки не сила була, текста пієси видано за передруком; раз-у-раз це відзначувано» (Резанов, 1926: 4).

Учений стверджує, що основним чинником розвитку драматичного мистецтва в Україні є культурний вплив Польщі та європейського Заходу: «Через польське посередництво містерії стали відомі й на Україні, у Галичині; це було одне з явищ загального культурно-історичного процесу ширення елементів західноєвропейської культури на схід: з Галичини була країна, що віддавна перебувала під польсько-католицьким впливом, у ній було більше, ніж по інших західно-руських краях, католицьких шкіл, то-що» (Резанов, 1926: 14).

Названа праця проливає світло і на позатекстову організацію тогочасного театрального дійства, що з лінгвістичного погляду дозволяє аналізувати прагматичний потенціал текстів: «Літературна форма містерій, мораліте, фарсів була цілком вільна та нічим не зв'язана. Не те в шкільній пієсі: її раз-у-раз поділено на п'ять актів, після кожного акту виступає хор, дію починає звичайно пролог, і в йому автор, наслідуючи маніру Теренція, говорить про свої особисті справи, підкреслює моральну тенденцію вистави. [...] Можна догадуватися, що часом на шкільній сцені бувала особлива декорація. Вона являла собою вхід до «пекла»; туди діяволи мали завпроторювати дієвих осіб, засуджених каратися на тім світі; так само, коли треба було, особливо декороване місце на сцені мало являти собою «небо», чи «рай»; тут присутні були Бог, Мати Божа, янголи. Усе це – і пекло, і рай, і небесні мешканці – скидалося на те, що було на сцені і середньовічних містерій» (Резанов, 1926: 7–8).

У першому випуску «Драма українська. Старовинний театр український. Вступ. Сценічні вистави у Галичині» В. Резанов докладно характеризує староукраїнську містерію «Слово о збуреню пекла, егда Христось, от мертвых вставши пекло збурилъ» (перша пол. XVII ст.). Автор наголошує на тому, що персонаж Христа не був характерним для київських драм, де він завжди виступав в образі алегоричної постаті «Милости Божої», натомість у аналізованій драмі «виводжувано-ж Христа його власною особою» (Резанов, 1926: 39), що властиво західноєвропейській драматичній традиції. Учений підкреслює високий рівень майстерності анонімного автора: «Про те, що діялося було перед дією, на сцені виконуваною, й до тієї дії спричинилося, глядачі дізнаються з розмов дієвих осіб, з доповідів вісників. [...] І, до того-ж, зроблено цей матеріал так уміло, так художньо, що центральна особа містерій, Христос, завсіди стоїть в осередку дії, що відбувається перед глядачами в «Слові о збуреню пекла», – дарма чи є він на сцені, чи ні: про Нього говорять дієві особи, про Нього повідомляють вісники, нарешті, Сам Він з'являється в усій силі своїй і збурує пекло, а потім Його вихваляє спів хору» (Резанов, 1926: 39). Дослідник, спираючись на праці відкривача драми І. Франка, говорить про час і місце написання п'єси, описує «обстанову

сцени», дає характеристику дійовим особам, аналізує окремі художні засоби.

У випуску третьому – «Драма українська. Старовинний театр український. Шкільні дійства великоднього дійства» – вчений аналізує найдавнішу з відомих досі київських шкільних драм цього циклу – «Царство Натури Людскої прелестію разоренное, благодатію же Христа паки составленное» (1698 р.). В. Резанов звертається до генези твору і простежує схожість п'єси з текстами середньовічних західноєвропейських драм: «La Passion Nostre Seigneur Ihesu Christ» А. Гребана, «Eine schöne und lustige Aktion von dem Anfang und Ende der Welt, darin die ganze Historia unsres Herren und Heilandes Jesu Christi begriffen» Б. Крюгера, Егерською містерією. Також наголошує на обізнаності автора у відомих на Русі апокрифах і в підсумку говорить, що «усенька перша сцена розглядуваної п'єси являє собою не що інше, як відгомін середньовічної містерії з деякими додатками з руських джерел» (Резанов, 1926: 9). Далі дослідник звертається до пояснення окремих прийомів та художніх засобів використаних у драмі. Така географія використаних мотивів, уведення алегоричних осіб, складність описаного сценічного втілення дозволяє нам

зробити висновок про високоосвіченість тогочасних авторів, про їхню мовну майстерність, про непересічне значення староукраїнських драматичних текстів для розвитку староукраїнської літературної мови, зародження її функціонально-стилістичної диференціації, накопичення виражальних засобів.

Наукові розвідки В. Резанова відкривають широке поле для подальших досліджень, разом із тим найбільша заслуга вченого – ретельно зібраний та структурований корпус текстологічних матеріалів (рукописів, стародруків, поетик, програм). Опубліковані середньовічні драматичні тексти цінні не тільки для театрознавчої науки, вони є цінним лінгвістичним матеріалом, адже фіксують особливості староукраїнської мови у її живо-розмовному вигляді. Опубліковані художні тексти також дозволяють простежити розвиток драматичних жанрів XVII–XVIII століть, визначити їхню художню специфіку.

Подальшому вивченню значення наукової спадщини В. Резанова сприятиме її удоступнення, адже значна частина праць вченого зберігається у Ніжинській філії державного архіву Чернігівської області і досі залишається неопублікованою.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бегунов Ю.К. Проблемы изучения ранней русской драматургии. *Русская литература*. 1981. № 2. С. 195–210.
2. Возняк М. Стара українська драма і новіші дослідження над нею : рецензія на книгу В.И. Резанова. Из истории русской драмы. Москва, 1910. *Записки Наукового товариства імені Шевченка*. Львів : Друк. наук. товариства ім. Шевченка, 1912. Т. XII. С. 139–191.
3. *Журнал Министерства народного просвещения. Новая серия*. Санкт-Петербург : Сенатская типография, 1911. Ч. XXXI, № 1: Критика и библиография. С. 177–216.
4. Зозуля С. Наукові зв'язки ніжинської науково-дослідницької кафедри історії культури та мови. *Сівєрищина в історії України*. 2011. Вип. 4. С. 388–394.
5. Коржова А. Методологія дослідження в українському театрознавстві першої третини ХХ століття. *Вісник Львівського університету*. Серія «Мистецтво». 2018. Вип. 19. С. 169–182.
6. Коржова А. Театроведение Украины в первой трети ХХ века: организационные, методологические и жанровые особенности. *Ars et Praxis*. 2019. Vol. VII: Lietuvos muzikos ir teatro akademija. Р. 81–93.
7. Коржова А. Володимир Резанов – український історик театру. *Художня культура. Актуальні проблеми*. 2017. Вип. 13. С. 318–333. URL: <https://doi.org/10.31500/1992-5514.13.2017.134645> (дата звернення: 08.06.2022).
8. Перетц В. Вимушена відповідь. *Записки історично-філологічного відділу Української Академії Наук*. Київ : Друкарня Української Академії наук, 1928. Кн. XVIII. С. 326–328.
9. Резанов В. Драма українська. Старовинний театр український. *Збірник історико-філологічного відділу Академії наук України*. Київ : Друкарня Української Академії наук, Вип. 1: Вступ. Сценічні вистави у Галичині, 1926. 203 с.
10. Резанов В. Драма українська. Старовинний театр український. *Збірник історико-філологічного відділу Української академії наук*. Київ : Друкарня Української Академії наук, Вип. 3: Шкільні дійства великоднього циклу. Додатки, 1926. 389 с.
11. Резанов В. Замечания на книгу И.И. Замотина «Романтизм двадцатых годов XIX стол. в русской литературе». Санкт Петербург : Типогр. Императорской акад. наук, 1904. 10 с.

12. Резанов В. Замечания на рецензию профессора В.Н. Перетца. *Журнал министерства народного образования*. Новая серия. Санкт-Петербург : Сенатская типография, 1911. Ч. XXXIV. № 7. С. 132–145.
13. Резанов В. З приводу рецензії акад. Вол. Перетца на: Проф. В. Резанов. Драма Українська. Вып. 1, 3. У Києві, 1926. *Записки історично-філологічного відділу Української Академії Наук*. Київ : Друкарня Української Академії наук, 1927. Кн. XV. С. 227–230.
14. Софронова Л. А. *Поэтика славянского театра XVII – первой половины XVIII в.: Польша, Украина, Россия*. Москва : Наука, 1981. 264 с.

REFERENCES:

1. Begunov, Iu. K. (1981). Problemy izucheniia rannei russkoi dramaturgii [Problems of studying early Russian dramaturgy]. *Russkaia literatura – Russian literature*, 2, 195–210 [in Russian].
2. Vozniak, M. (1912). Stara ukrainska drama i noviishi doslidy nad neiu : retsenzyia na knyhu V. Y. Rezanova. Iz ystorii russkoi dramy. M., 1910. [Old Ukrainian drama and recent research on it: a review of V. I. Rezanov's book. From the history of Russian drama. Moscow, 1910]. *Zapysky Naukovoho tovarystva imeni Shevchenka – Notes of the Shevchenko Scientific Society*, 12, 139–191 [in Ukrainian].
3. Zhurnal Ministerstva narodnogo prosveshcheniia [Journal of the Ministry of National Education] (1911). Sankt-Peterburg : Senatskaia tipografiia. (31(1)). 177–216 [in Russian].
4. Zozulia, S. (2011). Naukovi zviazky nizhynskoi nauково-doslidnytskoi kafedry istorii kultury ta movy [Scientific relations of the Nizhyn Research Department of the History of Culture and Language]. *Sivershchyna v istorii Ukrainy – Severshchyna in the history of Ukraine*, 4, 388–394 [in Ukrainian].
5. Korzhova, A. (2018). Metodolohiia doslidzhennia v ukrainskomu teatroznavstvi pershoi tretyny KhKh stolittia [Research methodology in Ukrainian theater studies of the first third of the 20th century]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia «Mystetstvo» – Bulletin of Lviv University. «Art» series*, 19, 169–182 [in Ukrainian].
6. Korzhova, A. (2019). Teatrovedenie Ukrainy v pervoi treti XX veka: organizatsionnye, metodologicheskie i zhanrovye osobennosti [Theater Studies in Ukraine in the First Third of the 20th Century: Organizational, Methodological and Genre Features]. *Ars et Praxis*, 7, 81–93 [in Russian].
7. Korzhova, A. (2017). Volodymyr Riezanov – ukrainskyi istoryk teatru [Volodymyr Rezanov is a Ukrainian theater historian]. *Khudozhnia kultura. Aktualni problemy – Art culture. Actual problems*, 13, 318–333. <https://doi.org/10.31500/1992-5514.13.2017.134645> [in Ukrainian].
8. Peretts, V. (1928). Vymushena vidpovid [Forced answer]. *Zapysky istorychno-filolohichnoho viddilu Ukrainiskoi Akademii Nauk – Notes of the historical and philological department of the Ukrainian Academy of Sciences*, 23, 326–328 [in Ukrainian].
9. Riezanov V. (1926). Drama ukrainska. Starovynnyi teatr ukrainskyi [Ukrainian drama. Old Ukrainian theatre]. *Zbirnyk istoryko-filolohichnoho viddilu Akademii nauk Ukrainy – Collected works of the Department of History and Philology of the Academy of Sciences of Ukraine*. Vyp. 1: Vstup. Stsenichni vystavy u Halychyni [Issue 1: Introduction. Stage performances in Galychyna], 203 [in Ukrainian].
10. Riezanov V. (1926). Drama ukrainska. Starovynnyi teatr ukrainskyi [Ukrainian drama. Old Ukrainian theatre]. *Zbirnyk istoryko-filolohichnoho viddilu Ukrainiskoi akademii nauk – Collected works of the Department of History and Philology of the Academy of Sciences of Ukraine*. Vyp. 3: Shkilni diistva velykodnoho tsykladu. Dodatky [Issue 3: School acts of the Easter cycle. Appendixes], 389 [in Ukrainian].
11. Rezanov, V. (1904). Zamechaniia na knigu I. I. Zamotina “Romantizm dvadcatykh godov XXh stol. v russkoi literature” [Comments on the book by I. I. Zamotin “Romanticism of the twenties of the nineteenth century. in Russian literature], 10 [in Russian].
12. Rezanov, V. (1911). Zamechaniia na retsenziiu professora V. N. Perettca [Comments on the review of Professor V.N. Peretz]. *Zhurnal ministerstva narodnogo obrazovaniia – Journal of the Ministry of Education*, 7, 132–145 [in Russian].
13. Riezanov, V. (1927). Z privodu retsenzii akad. Vol. Perettca na: Prof. V. Riezanov. Drama Ukrainska, 1, 3. U Kiivi, 1926 [To the review review by acad. Vol. Peretz on: Prof. V. Rezanov. Drama Ukrainian, 1, 3. At Kiev, 1926]. *Zapiski istorychno-filolohichnoho viddilu Ukraïnskoï Akademii Nauk – Notes of the historical and philological department of the Ukrainian Academy of Sciences*, 15, 227–230 [in Russian].
14. Sofronova, L. A. (1981). *Poetika slavianskogo teatra XVII – pervoi poloviny XVIII v.: Polsha, Ukraina, Rossiia* [Poetics of the Slavic theater of the 17th – first half of the 18th centuries: Poland, Ukraine, Russia], 264 [in Russian].